

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Катерина МАЗУР,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Науковий керівник: Юлія ПАВЛЕНКО,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової освіти;
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

***Анотація.** Статтю присвячено актуальній проблемі патріотичного виховання учнів початкових класів на уроках української мови. Авторкою досліджено актуальні способи та методи виховання та висвітлено їх в цій статті.*

***Ключові слова:** патріотизм, українська мова, гуманізм, взаємоповага, українська мова, українська культура.*

PATRIOTIC EDUCATION OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN UKRAINIAN LANGUAGE LESSONS

Kateryna MAZUR

***Abstract.** The article is devoted to the actual problem of patriotic education of primary school students in Ukrainian language lessons. The author has studied the actual ways and methods of education and highlighted them in this article.*

***Keywords:** patriotism, Ukrainian language, humanism, mutual respect, Ukrainian language, Ukrainian culture.*

Патріотичне виховання є досить важливим в нашому суспільстві в наш час та є першочерговим як для держави, так в і системі освіти в цілому. Сьогоднішні реалії вимагають патріотичного виховання на різних рівнях, щоб зберегти українську державність та націю. Звісно, що патріотичне виховання початківців не стало виключенням. Саме в початковій школі в дітей формуються патріотичні уявлення, любов до своєї держави та розуміння дітьми того, що таке патріотичність, та чому це важливо.

Метою даної статті є те, щоб показати, як саме виховувати патріотичність учнів початкових класів на уроках української мови. Саме вивчення цього предмету в початковій школі допоможе разом з цим виховати в дітях патріотичність, любов до української мови, культури та традицій. Для цього потрібно розкрити важливі аспекти виховного процесу під час уроків української мови.

Ставлення до рідної мови – це яскраве свідчення національної свідомості і рівня культури, цивілізованості людини, її патріотизму. У навчальних і виховних закладах, повинен панувати культ рідної мови як вияв патріотизму і віри в своє майбутнє, у свою державу. Саме тому треба використовувати такі вправи, які здатні викликати в учнів інтерес до історичного минулого, спонукати до відновлення національних традицій, їх збереження і впровадження в життя, тому природно, просто, закономірно, без нав'язування в учнів формується почуття приналежності до свого народу, національної гідності, любові до батьківщини, і водночас вдосконалюється їхня українська мова [2, с. 59].

Можна використовувати історичні факти, та пов'язувати їх з вивченням української мови. Наприклад, дітей досить легко зацікавити козаками, про яких вони скоріше за все чули. Їх можна зацікавити різними розповідями, а потім використовувати козацькі прислів'я. Тим самим учні на уроках української мови вивчають члени речення, їх склад і т.п., а також ознайомлюються з народним фольклором.

Завдання педагогів полягає в тому, щоб слова «Україна», «патріотизм» набували для дитини особливого сенсу, тобто сприймалися «не лише розумом, а й серцем». Не менш важливим є повсякденне виховання поваги до Конституції держави, законодавства, державних символів – Герба, Прапора, Гімну. Важливим аспектом національно-патріотичного виховання є повага та любов до державної мови. Мовне середовище повинно впливати на формування учня – громадянина, патріота України [3, с. 102].

На уроках української мови ми, в першу чергу, виховуємо любов до української мови, яка є одним з головних аспектів патріотизму. Патріотичне виховання учнів початкової школи на уроках української мови здійснюється через реалізацію соціокультурної змістової лінії. Наприклад, під час вивчення

розділу «Мова і мовлення» важливо звернути уваги учнів на милозвучність та мелодичність, а також багатство української мови. Важливо пробуджувати в дітях любов до української мови, захоплювати дітей її красою.

Однією з особливостей патріотичного виховання на уроках української мови є використання різноманітних методів і прийомів, які відповідають віковим особливостям молодших школярів. Це можуть бути ігри, вправи, творчі завдання, читання художніх творів, розмови за картинами тощо. Важливо, щоб усі завдання були цікавими та доступними для розуміння дітей. Також важливо створити на уроці атмосферу доброзичливості та взаємоповаги, де кожна дитина почувається комфортно і може вільно висловлювати свої думки.

Ще однією важливою особливістю є тісний зв'язок уроку української мови з життям. Вчитель може використовувати місцевий матеріал, розповідати про історію рідного краю, знайомити учнів з народними звичаями та традиціями. Це допоможе дітям краще усвідомити себе частиною великої української родини. Крім того, важливо залучати батьків до процесу патріотичного виховання. Спільні проекти, домашні завдання, які передбачають залучення родини, допоможуть зміцнити зв'язок між школою та сім'єю.

Також в самих підручниках можемо побачити приклади використання прийомів і методів, які спрямовані на патріотичне виховання дітей. Загалом в них побачимо те, що там вміщено естетично насичені твори, саме вони здатні пробудити патріотичні почуття в дитини. Підручники насичені вправами, які спрямовані на поглиблення знань про українські традиції і культуру. Сучасні підручники також містять в собі фольклорні твори та твори патріотичного спрямування.

Використання елементів українського фольклору, таких як загадки, лічилки, мирилки, приказки і прислів'я, народні прикмети, уривки з казок, дитячі пісні, колискові, щедрівки, колядки, веснянки, заклички та інші, повинно мати провідне значення на уроках української мови. Треба пояснювати дітям, що розмаїття та багатство народної творчості свідчать про мудрість та талановитість українського народу, а знання і пошана до цих традицій є запорукою збереження цього надбання для майбутніх поколінь, при цьому ви розкриваєте їх патріотичний потенціал.

Отже, ми можемо дійти до висновку, що виховання патріотизму в учнів початкових класів є досить важливим, адже саме в цьому віці педагоги повинні прищепити любов до української мови та культури у дітей. Для цього використовуються різні прийоми та методи. Основні з них – це не раз наголошувати вчителю на тому, що наша мова є багатою та мелодичною. Звісно, що самі підручники допомагають нам в цьому, адже містять в собі твори патріотичного спрямування. Працюючи з ними, діти не тільки збагачують свої знання українською літературою та фольклором, а також вивчають нашу рідну мову таким шляхом. Сам вчитель може використати безліч цікавих творів, які підходять для дітей, враховуючи їх вікові особливості.

Список використаних джерел:

1. Мартинюк І. В. Національне виховання: теорія і методологія : метод. посіб. Київ: ІСДО, 1995.
2. Мороз Н. Національно-патріотичне виховання школярів на уроках української мови та літератури засобами козацької педагогіки. *Досягнення та виклики національно-патріотичного виховання в регіоні*. Матеріали VIII обласної науково-практичної конференції. Київ : Донецький ОБЛППО, 2022. С. 57–63.
3. Цибульська С. Виховання в учнів початкової школи патріотичних почуттів. Збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Київ: ІПО КУБГ, 2019. № 6. С. 102–104.